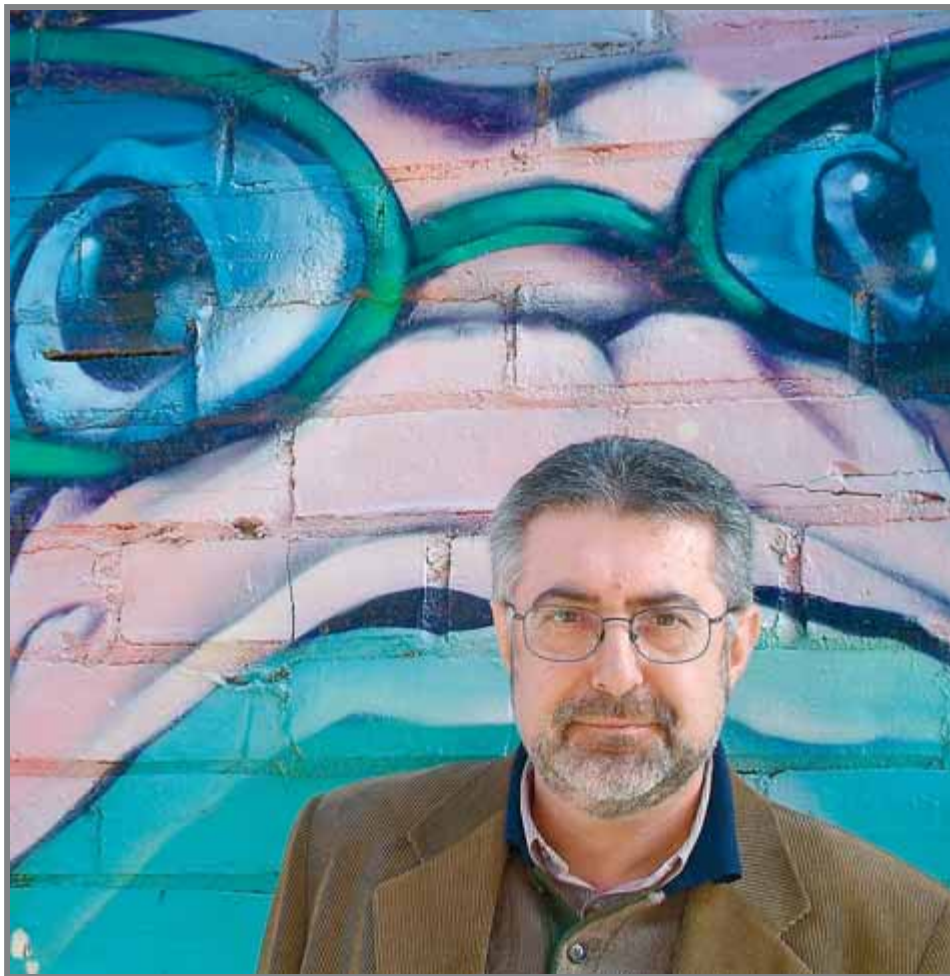

El ritme de la mort

La lectura desordenada proporciona coincidències felices, trobades que no havíem previst, maneres semblants de veure el món que acosten autors a qui els nostres prejudicis havien situat en tradicions diferents. Dies enrere repasava el primer dietari de Miquel Pairoli, *Paisatge amb flames* (Columna, 1990). A les primeres pàgines vaig topiar amb una evocació de la processó de Verges que havia oblidat, i que val la pena recuperar. Després de situar aquesta tradició en el seu context històric, “un tast dels terrors del tràgic i convuls segle XV”, Pairoli ens regala una reflexió sobre el so del tambor que ressona pels carrerons, una reflexió que avui resulta molt pertinent: “Aquell so, desproveït de qualsevol grandesa, opac, insuls, monòton, expressa fins a l'esgarrifança el tedi i l'absurd que van definint, com el rellotge sense broques i el plat de cendra, allò etern del destí humà, la roda de carro, de fusta gastada, que va fent via pel camí polsós.”

Per atzar, fa poc vaig repassar *L'art de la novel·la*, de Milan Kundera (Destino, 1987), que es va publicar si fa no fa quan Pairoli escrivia el seu dietari. Va ser allà on vaig topiar amb una definició molt personal de ritme. L'autor de *La insuperable lleugeresa de l'ésser* confessa que l'horroritza sentir els batecs del seu cor, ja

que li recorden a cada instant que el temps de la seva vida està comptat. Per la mateixa raó, afegeix, troba macabres les línies de mesura de les partitures. En canvi li plauen els grans polifonistes, els mestres del contrapunt, l'últim Beethoven i el compositor Oliver Messiaen, que va inventar una estructura temporal imprevisible, és a dir, un temps que es desplega de manera autònoma. Tot plegat condueix Kundera a considerar el rock un “primitivisme fastiguejant”, ja que

amplifica el glatit del cor perquè no oblidem ni per un segon que el nostre destí és la mort.

Miquel Pairoli ens va deixar quan es trobava en el cim de la creativitat. Kundera, nascut dècades abans, ha continuat escrivint tot i que la seva agudesesa ha anat disminuint. Des de tarannàs potser no tan diferents, tots dos van escriure sovint sobre la mort, i tots dos la van vincular al ritme insuls, monòton, tan previsible com el final que ens espera. *

Miquel Pairoli
va publicar el seu
primer dietari el 1990
ARXIU

P

Pairoli ens regala una reflexió sobre el so del tambor que ressona pels carrerons de Verges, una reflexió que avui resulta molt pertinent

TRUQUEN! ARNAU PUIG

Figuració i abstracció, política

Figuració, abstracció i tornada a la figuració; aquesta dinàmica expressiva i representativa fa segles que dura. El perill que implica aquest *ritornello* és que respon molt bé a tal com ens fan imaginar que hem de pensar el que volguéssim construir. És que se'ns ha instal·lat amb permanència a l'art de la falsedat: se'ns fa creure que és veritat el que ens diuen que és real, que se'ns representa sota una forma fidedigna, similar a la que diuen que veiem (quan el que veiem o entenem és el que ens diuen que hem de veure o entendre [que això és així ho veri-

fiqueu cada dia en aquesta convivència de cultures –i de polítiques– en què ens trobem immersos: els uns destrueixen –perquè és pecat, és nefast, no és just– el que els altres construeixen i viceversa]).

Se'ns fa creure –per formació i educació, ep– que els mots i les formes són expressió i representació de la realitat natural, quan cada mot i cada forma té la significació que el que els proclama li fa tenir. Però cansats tots de tanta mentida reconeguda o camuflada, els més sincers decideixen passar a l'abstracció, representar les sensacions, sentiments, pensaments i ac-

cions per mitjà de formes no al·lusives a les convencionals establertes, elaborar, construir el que en diem codis científics i, a les arts representatives, abstraccions i informalismes.

Resulta, però, que estem afectats d'un vici de base perquè, mal educats, mal formats i forjats, en tot hi volem reconèixer el que ja sabem; aleshores apliquem a les abstraccions les mateixes significacions del que en diem figuracions. No voldria ser iconoclasta, però es que estem atrapats a la política (el llenguatge comú dels interessos falsos). *

Opinió